

MONETĀRAIS BILETENS

6•2002

Naudas pieprasījuma kāpums jūnijā liecināja par tautsaimniecības tālāku izaugsmi. Strauji pieauga plašā nauda, jo palielinājās kredītiestāžu tirie ārējie aktīvi. Turpināja pieaugt banku kapitāls un rezerves, kā arī peļņa (2002. gada 1. pusgadā – 23.5 milj. latu jeb par 16.7% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā). Maijā turpinājās strauja rūpniecības un mazumtirdzniecības attīstība. Bezdarba līmenis jūnijā samazinājās līdz 7.9% un ievērojami uzlabojās fiskālā situācija.

Patēriņa cenu indekss jūnijā samazinājās par 0.6%, bet gada patēriņa cenu inflācija un pamatinflācija saruka attiecīgi līdz 0.9% (zemākais līmenis kopš 2001. gada februāra) un 0.7%. Inflācijas līmeni pazemināja mobilā tārūņa sarunu tarifu samazinājums un pārtikas produktu cenu kritums, kā arī iepriekšējā gada atbilstošā perioda augstā bāze.

Plašā nauda pieauga par 3.5% (līdz 1 711.6 milj. latu), un tās gada pieauguma temps palielinājās līdz 21.1%. Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums palielinājās par 45.8 milj. latu, strauji pieaugot pieprasījuma noguldījumu atlikumam (par 60.8 milj. latu) un nedaudz sarūkot termiņnoguldījumu atlikumam. Noguldījumu atlikums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 26.7%. Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) palielinājās par 12.8 milj. latu. Plašās naudas pieaugumu noteica straujš tiro ārējo aktīvu kāpums (par 61.0 milj. latu), augot banku prasībām pret ārvalstu kredītiestādēm un ārvalstu uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikumam. Neto kredīts valdībai salīdzinājumā ar maiju samazinājās par 15.5 milj. latu, bet iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums pieauga par 33.6 milj. latu, nedaudz sarūkot izsniegto īstermiņa kredītu atlikumam un par 34.4 milj. latu pieaugot ilgtermiņa kredītu atlikumam. Turpināja samazināties nacionālajā valūtā un OECD valstu valūtās izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmju starpība, un latos izsniegto kredītu atlikuma pieaugums (30.0 milj. latu) bija lielākais kopš 2000. gada decembra. Ārvalstu valūtās izsniegto kredītu atlikums palielinājās tikai par 3.7 milj. latu. Kredītu atlikuma pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu bija zemākais pēdējo septiņu mēnešu laikā (41.2%). Visvairāk palielinājās hipotēku kredīta (par 14.4 milj. latu jeb 5.0%), industriālā kredīta (par 11.6 milj. latu jeb 3.3%) un komerc kredīta (par 10.1 milj. latu jeb 1.7%) atlikums.

Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts jūnijā samazinājās par 6.4 milj. latu un 2002. gada pirmajos sešos mēnešos bija 3.8 milj. latu (iepriekšējā gada atbilstošajā periodā – 29.6 milj. latu). Jūnijā gan valsts pamatbudžetā, gan valsts speciālajā budžetā bija fiskālais pārpalikums. Fiskālās situācijas uzlabošanas noteica augstie sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi, maksājumi par valsts kapitāla izmantošanu, kā arī aizdevumu atmaksa valsts pamatbudžetā. Valsts konsolidētā kopbudžeta deficītu veidoja tikai pašvaldību budžeta deficīts (galvenokārt Rīgas pilsētas pamatbudžeta fiskālais deficīts).

Jūnijā notika valsts iekšējā aizņēmuma 5 gadu obligāciju atkārtota izsole, kurā tika piedāvātas obligācijas 12.0 milj. latu apjomā. Banku pieprasījums bija nedaudz mazāks nekā maija izsolē, un pārdoto obligāciju vidējā peļņas likme saruka par 16 bāzes punktiem (līdz 5.5%). Tika pārdotas visas piedāvātās obligācijas.

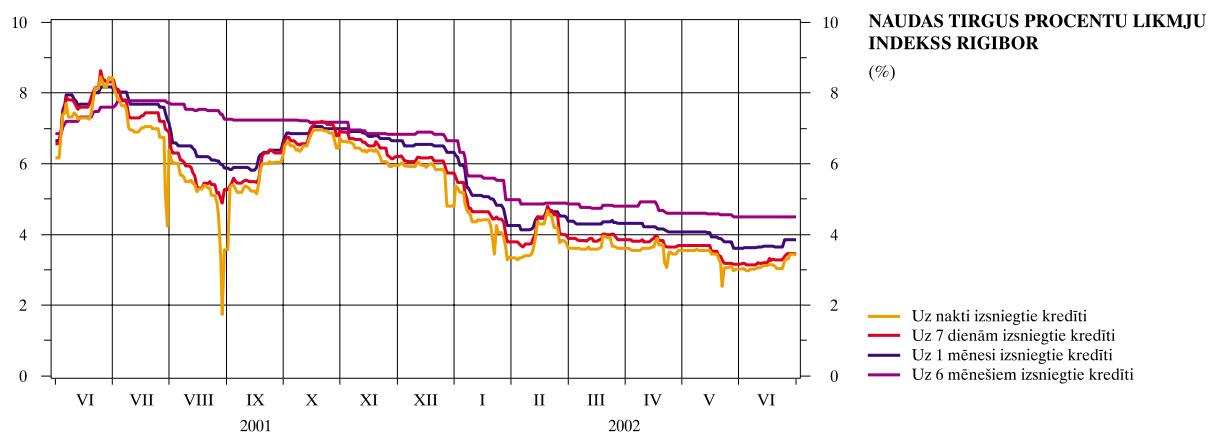
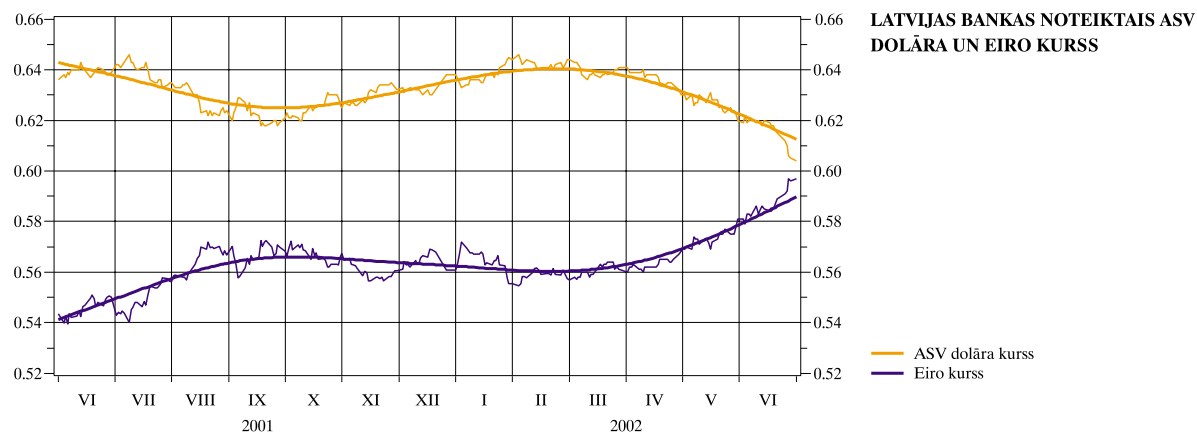
Valdības kopējais parāds jūnijā pieauga par 12.0 milj. latu, 2002. gada 1. pusgadā sasniedzot 735.1 milj. latu. Ārējais parāds jūnijā palielinājās par 1.9 milj. latu, bet iekšējais parāds – par 10.1 milj. latu sakarā ar valsts iekšējā aizņēmuma 5 gadu obligāciju emisiju.

Jūnijā iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes samazinājās. Latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme saruka līdz 7.8% un kļuva zemāka par OECD valstu valūtās izsniegto īstermiņa kredītu vidējo svērtā procentu likmi (8.2%). OECD valstu valūtās izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme (6.3%) joprojām bija zemāka par latos izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējo svērtā procentu likmi (8.5%). Sakarā ar banku veiktajām noguldījumu piesaistīšanas akcijām termiņnoguldījumu vidējās svērtās procentu likmes nedaudz palielinājās. Latos piesaistīto īstermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme nemainījās, bet ilgtermiņa noguldījumu vidējā svērtā procentu likme pieauga līdz 5.9%, savukārt OECD valstu valūtās piesaistīto noguldījumu vidējā svērtā procentu likme – attiecīgi līdz 1.9% un 3.5%.

Pasaules akciju tirgos turpinājās straujš cenu kritums, ko galvenokārt noteica korporatīvie skandāli ASV. Jūnijā tirgus saņēma jaunu nepatīkamu ziņu par sagrozītiem grāmatvedības datiem – par nepareizu izdevumu uzskaiti 3.8 mljrd. ASV dolāru apmērā paziņoja telekomunikāciju gigants *WorldCom*. Akciju cenas pazeminājās, bet ASV dolāra kurss attiecībā pret eiro un Japānas jenu samazinājās straujāk nekā iepriekš. ASV dolāra kursa kritumu vei-

cināja arī ASV tekošā konta negatīvā saldo palielināšanās (tā finansēšanu apgrūtināja uzticības mazināšanās ASV aktīviem), kā arī Japānas tekošā konta pozitīvais saldo un ekonomiskās situācijas uzlabošanās. Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra kurss attiecībā pret latu jūnijā samazinājās par 2.4%, bet Lielbritānijas sterliņu mārciņas, eiro un Japānas jenas kurss pieauga attiecīgi par 1.9%, 2.6% un 1.0%.

Naudas bāze jūnijā palielinājās par 36.5 milj. latu, bankām izsniegto kredītu atlikumam pieaugot par 15.4 milj. latu un banku termiņnoguldījumu atlikumam Latvijas Bankā samazinoties par 27.0 milj. latu. Naudas bāzes kāpumu veicināja arī valdības noguldījuma atlikuma Latvijas Bankā kritums par 6.4 milj. latu. Centrālās bankas tīrie ārējie aktīvi samazinājās par 10.6 milj. latu, bankām atmaksājot Latvijas Bankai iepriekš notikušajos valūtas mijmaiņas darījumos aizņemtos līdzekļus latos un valdībai samazinot noguldījuma atlikumu centrālajā bankā. Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem bija 108.8%. Saruka Latvijas Bankas izsniegto *repo* kredītu apjoms (līdz 32.4 milj. latu) un piesaistīto banku termiņnoguldījumu apjoms (līdz 24.4 milj. latu). Nacionālās valūtas pieprasījumu veicināja vasarai raksturīgais augstais skaidrās naudas pieprasījums un privatizējamās valsts a/s "Latvijas Kuģniecība" akciju pārdošana izsolē Rīgas Fondu biržā par naudu.

	2002	
	V	VI
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	4.4	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.2	-0.6
Gada (%)	2.0	0.9
Patēriņa cenu gada pamatinfācija (%)	1.9	0.7
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	94 450	93 478
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	8.0	7.9
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	-10.2	-3.8
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	124.3	*
Imports	210.3	*
Bilance	-86.0	*

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI(perioda beigās; milj. latu)
(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

	2002	
	V	VI
Banku sistēma		
M2X	1 653.0	1 711.6
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	470.0	482.8
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	1 183.0	1 228.8
Pieprasījuma noguldījumi	670.5	731.3
Termiņnoguldījumi	512.6	497.4
M2D	1 116.9	1 157.6
Tīrie ārējie aktīvi	453.1	514.1
Tīrie iekšējie aktīvi	1 200.0	1 197.5
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	1 480.8	1 514.4
Īstermiņa kredīti	273.3	272.5
Ilgtermiņa kredīti	1 207.5	1 241.9
Kredīts valdībai (neto)	109.1	93.6
Latvijas Banka		
M0	629.9	666.4
Skaidrā nauda apgrozībā	529.2	546.1
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	100.8	120.2
Tīrie ārējie aktīvi	735.7	725.1
Tīrie iekšējie aktīvi	-105.7	-58.8
Kredīti	-25.0	-3.8
Bankām	7.3	22.7
Valdībai (neto)	-32.2	-26.4
Pārējie aktīvi (neto)	-80.8	-55.0
Ārējās rezerves*	1 214.03	1 224.76
Zelts	80.83	79.62
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.05	0.05
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.07	0.07
Ārvalstu konvertējamās valūtas	1 133.08	1 145.02

**PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS
BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU
KURSI**

	2002	
	V	VI
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	2.9	2.8
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Īstermiņa kredīti (izsniegti latos)	9.2	7.8
Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	7.9	8.2
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos)	8.9	8.5
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	6.4	6.3
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.8	1.0
Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	0.8	0.8
Īstermiņa noguldījumi (veikti latos)	3.1	3.1
Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	1.8	1.9
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos)	5.2	5.9
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	2.8	3.5
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.6200	0.6050
Ls pret GBP	0.9070	0.9240
Ls pret 100 JPY	0.4990	0.5040
Ls pret EUR	0.5810	0.5960

Naudas tirgus procentu likmes bija stabilas. Starpbanku tirgū latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme saruka par 0.1 procentu punktu (līdz 2.8%). Naudas tirgus indekss RIGIBOR gandrīz nemainījās (mēneša beigās tas mazliet pieauga kredītiem ar termiņu līdz trim mēnešiem).

Jūnijā turpināja samazināties naftas un naftas produktu tranzīts. Apgrozījumam Ventspils ostā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu sarūkot par 30.7%, kritās arī kopējais Latvijas ostās saņemto un no tām nosūtīto kravu apjoms (par 19.4%).

Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati par rūpniecības attīstību maijā liecināja, ka, augot gan ārējam, gan iekšējam pieprasījumam, rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 4.4%, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 5.5%. Mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 16.2%.

	2002	
	V	VI
Banku rezerves	186.5	184.4
Nacionālā valūta banku kasēs	59.2	63.3
Noguldījumi Latvijas Bankā	127.3	121.1
Ārzemju aktīvi	1 533.1	1 598.9
Ārvalstu valūta banku kasēs	34.8	41.3
Prasības pret ārvalstu bankām	926.6	954.7
Prasības pret ārvalstu nebankām	555.5	584.3
Pārējie aktīvi	16.1	18.6
Prasības pret centrālo valdību (neto)	121.8	99.8
Prasības pret pašvaldībām (neto)	19.5	20.2
Prasības pret valsts uzņēmumiem	74.9	73.0
Prasības pret privātuzņēmumiem	1 135.3	1 162.0
Prasības pret privātpersonām	290.6	301.2
Neklasificētie aktīvi	268.0	286.3
Pamatlīdzekļi	107.1	107.3
Nauda ceļā	3.9	4.8
Pārējie aktīvi	49.4	51.4
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	107.7	122.7
AKTĪVI PAVISAM	3 629.7	3 725.8
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>302.6</i>	<i>412.9</i>
Pieprasījuma noguldījumi	381.8	413.7
Valsts uzņēmumu	39.3	62.8
Privātuzņēmumu	177.3	173.6
Privātpersonu	165.2	177.2
Terminnoguldījumi	265.1	261.1
Valsts uzņēmumu	41.2	38.6
Privātuzņēmumu	67.8	64.4
Privātpersonu	156.1	158.2
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	536.2	554.0
Valsts uzņēmumu	26.0	22.4
Privātuzņēmumu	192.1	212.5
Privātpersonu	318.0	319.1
Tranzītfondi	10.6	10.6
Ārzemju pasīvi	1 815.7	1 809.9
Saistības pret ārvalstu bankām	404.0	414.7
Saistības pret ārvalstu nebankām	1 325.8	1 325.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	85.9	69.9
Saistības pret Latvijas Banku	7.3	22.7
Parāda vērtspapīri	18.1	19.1
Kapitāls un rezerves	334.9	345.3
Rezidentu	147.3	151.6
Nerezidentu	187.6	193.6
Uzkrājumi parādiem un saistībām	56.2	55.7
Neklasificētie pasīvi	203.8	233.8
Nauda ceļā	69.4	78.1
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	34.2	41.2
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	100.1	114.5
PASĪVI PAVISAM	3 629.7	3 725.8
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>302.6</i>	<i>412.9</i>

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

© Latvijas Banka, 2002

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas moneitāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturolielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu bijetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/index_LB.html).